

**Мистецький простір України:
історія і виклики сучасності**
Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНО-
ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

Мистецький простір України: історія і виклики сучасності

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

ЗБІРНИК

РІВНЕ – 2017

УДК 7(477)(091)

Мистецький простір України: історія і сучасні виклики. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції // Упорядн.: О.А. Сташук, Л.В. Крайлюк. – Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет, 2017. – 167 с.

© Кафедра ОДПМ
© РДГУ

До збірника увійшли матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції “Мистецький простір України: історія і виклики сучасності”, що відбулася 25-26 жовтня 2017 р. у Рівненському державному гуманітарному університеті. Захід мав на меті розгляд широкого кола питань, пов’язаних з розвитком мистецтва, мистецтвознавства та мистецької освіти в Україні та поза її межами.

Пропоноване видання містить статті докторів та кандидатів наук, молодих науковців, аспірантів, здобувачів у галузі мистецтвознавства, культурології, педагогіки, історії з Івано-Франківська, Рівного, Луцька, Полтави, Одеси. У збірнику порушені наукові проблеми, пов’язані з розвитком мистецьких процесів України в різні історичні періоди, теорією і практикою мистецької освіти, мистецтвознавчими пошуками та питаннями функціонування культурної спадщини. Деякі дослідження мають міждисциплінарний характер, поєднуючи мистецькі, філософські та самоідентифікаційні аспекти людського буття (Ямборко О., Вахрамєєва Г., Власюк О.). Чимало науковців звертаються до висвітлення регіональних мистецьких (О.Сташук, Римаренко Х., Підцерковна Я., Павлунь В.) та історико-культурних (Р. Шеретюк, Л. Крайлюк) явищ. Наукові розвідки згруповані тематично у три розділи, які загалом висвітлюють широкий спектр сучасної мистецької, мистецько-культурної та мистецько-педагогічної проблематики.

Видання розраховане на науковців, художників, педагогів та шанувальників національної культури.

Зміст

I. Культурно-мистецькі процеси України в історичній ретроспективі та європейський контекст

1. Шеретюк Р. Художньо-мистецькі виміри діяльності ордену піарів на Волині (кінець XVII – перша третина XIX ст.).....8
2. Ямборко О. Пошуки «національного стилю» як соціокультурне явище в історії українського суспільства початку XX ст.....19
3. Крайлюк Л. Варшавська академія мистецтв 30-х років XX ст. – польсько-український діалог.....29
4. Вахрамєєва Г. Дослідження українського народного декоративного мистецтва в контексті національних самоідентифікаційних процесів кінця XIX – початку XX ст.....37
5. Власюк О. Світова культурна цінність українського мистецтва в історичному вимірі.....43

II. Образотворче та декоративне мистецтво: явища та персоналії (освітні, теоретичні та практичні аспекти)

1. Сташук О. Традиції вітчизняного декоративно-прикладного мистецтва в дипломних роботах студентів кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ.....61
2. Рубан-Головчук З. Живописні пошуки українських керамістів.....74
3. Римаренко Х. Живописні серії Юрія Писаря в контексті мистецьких процесів Івано-Франківщини початку XXI століття.....82
4. Підцерковна Я., Павлунь В. Скриня у інтер'єрі поліської родини (за матеріалами с. Березове Рокитнівського району Рівненської області).....89
5. Каленюк О.М. Використання начерків і зарисовок у процесі засвоєння дисципліни «Педагогічний рисунок».....97

6. Чернієнко В. Абстрактне мислення у створенні художнього образу.....	105
7. Майструк Н. Методика створення керамічного сервізу: технологічні аспекти.....	117
8. Матвієць В. Історичні аспекти розвитку імпресіоністичного пейзажу.....	124
9. Ломака П. Обрядово-звичаєва культура українського народу в образотворчому мистецтві XIX – першої половини XX ст.....	131

III. Проблеми дизайну та дизайн в освітньому просторі України

1. Ганжа М. Мистецтво етнодизайну як засіб естетичного виховання особистості.....	138
2. Завадская О. Фьюжн. Стилистическая тенденция XXI в. в дизайне интерьера.....	152
3. Закаблук Е. Технологія створення архітектурної вставки як елемента декору інтер'єру.....	158

Відомості про авторів.....	164
-----------------------------------	------------

МИСТЕЦТВО ЕТНОДИЗАЙНУ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

У статті підкреслюється вплив предметного середовища на формування підростаючої особистості. Стверджується, що гармонійне навколишнє середовище створює особливі умови для розвитку повноцінної особистості, формування соціально-естетичних відносин, естетичної культури, системи відносин до мистецтва, художньої творчості, а також трудової діяльності. А етнодизайн, участь дітей в розробці «світу речей» з врахуванням національних традицій створює особливі умови для задоволення інтересів, потреб підростаючої особистості, формування її пізнавальних здібностей, потреб, що необхідно використовувати з метою удосконалення виховної системи.

Ключові слова: естетичне виховання, творча діяльність, предметне середовище, мистецтво етнодизайну, дизайн-діяльність.

Постановка проблеми. Глобалізація як загальний і різнобічний процес культурної, ідеологічної й економічної інтеграції держав, державних об'єднань, національних і етнічних спільнот є супутнім явищем у сучасній цивілізації. Глобалізаційні процеси вимагають трансформації традиційної соціокультурної організації суспільства в єдину для всіх культурно-цивілізаційну модель. Прискорений розвиток науки, техніки та технологій зумовлює все відчутніше прагнення народів зберегти власну культурну ідентичність, споконвічну спадщину, оскільки глобалізація спричиняє домінування безособистісного начала над особистісним, призводить до

занепаду етнічних цінностей. Нині у світі все інтенсивнішим стає антиглобалізаційний рух різних етнічних спільнот, що прагнуть зберегти національну своєрідність культури, мистецтва, освіти [7; 4].

Особливе місце в антиглобалізаційному русі належить мистецьким, загальноосвітнім, позашкільним навчально-виховним закладам. Аналіз стану виховної роботи в сучасній школі дає підстави стверджувати те, що у всіх колективах необхідне спрямування на ініціативу і творчість, на розвиток потреби в творчості у кожного учня в тому числі і на культурне самовираження учнів. Актуалізація проблеми виховання особистості стимулює оновлення методики навчання та виховання, забезпечення вищого рівня самостійності підростаючої особистості.

За результатами ряду вітчизняних і зарубіжних досліджень доведено, що змістовим підґрунтям естетичного виховання особистості виступає мистецтво: скульптура, живопис, музика, хореографія, прикладне мистецтво, театр, кіномистецтво тощо.

Нині змістовий синтез мистецтва і технології набуває нової якості – дизайну, сутність якого полягає в художньому проектуванні предметного середовища на засадах гармонійного поєднання краси і доцільності. Завдяки реалізації інформаційно-естетичної, соціально-культурної та споживчо-утилітарної функцій дизайну уможлиблюється створення гнучкої системи виховання, яка враховує суспільні потреби художнього проектування предметного довкілля і водночас задовольняє мистецькі запити та інтереси дітей.

Сучасне мистецтво розвивається в органічному зв'язку з потребами народу, багатого на художні цінності минулого. Формотворення для тиражування з урахуванням національної форми і декору називається етнічним дизайном. Українське декоративно-прикладне мистецтво є джерелом розвитку сучасного національного дизайну. До наших днів

дійшли численні пам'ятки народного мистецтва: вишивка, одяг, декоративне ткацтво, художня кераміка, різьблення, вироби зі шкіри, художня обробка металу, які вражають своїми високими художніми якостями.

Суспільство має розробляти такі освітні та культурні стратегії і політику, які б сприяли передачі та збереженню культурних і естетичних цінностей та самобутніх рис, що розвивають і зміцнюють культурне розмаїття світу. Актуальними і недостатньо розробленими є, на нашу думку, аспекти етнодизайну як інноваційної форми розвитку традиційного декоративно-прикладного мистецтва.

Важливим теоретико-методичним, концептуальним є положення про гармонійне виконання в сучасному процесі навчання і виховання комплексу завдань: художньо-естетичного та ідейно-етичного виховання; навчання умінням і навичкам, що забезпечують залучення дітей до активної художньо-мистецької діяльності; розвитку сутнісних сил і творчих здібностей. Вимогам цієї педагогічної цілі повинні відповідати всі програми, методичні системи, матеріальне забезпечення навчального процесу і підготовка педагогічних кадрів.

Аналіз актуальних досліджень. Сучасні дослідники проблем естетичного виховання (Д.Джола, О.Дем'янчук, І.Зязюн, Н.Киященко, М.Лещенко, Л.Масол, Н.Миропольська, А.Щербо) вказують на широту та багатогранність процесу естетичного виховання, оскільки він знаходиться під впливом зовнішнього світу в його багаточисельних проявах, що й спонукало нас зосередити увагу на естетико-виховній функції етнодизайну, як такої, що є актуальною, але недостатньо дослідженою.

З метою локалізації проблеми нами проведено аналіз досліджень у вказаних напрямках. Зокрема, формуванню культури побуту школярів у системі естетичного виховання присвятила своє дослідження С. Панасюк [6],

в якому підкреслила недостатню увагу сучасної освіти до даної проблеми. В. Ірклієнко досліджувала проблему формування естетичної культури школярів у побуті [2]. Л. Маліновською досліджено питання формування дизайнерського мислення на уроках образотворчого мистецтва [4], для якого характерне розуміння основних критеріїв гармонійності, відчуття стилю, естетичне відношення до світу речей. Питанням естетичного виховання школярів на уроках трудового навчання засобами художнього конструювання займалася Г. Калініна [10]. В. Тищенко багато своїх праць присвятив становленню академічної дизайн-освіти [9]. У підручниках і програмах для школи, для магістрів початкової освіти В. Тищенко розрізняє поняття «образотворче мистецтво» (живопис, графіка і скульптура) і «архітектонічна творчість» (архітектура, декоративно-прикладне мистецтво і дизайн) та визначає дизайн, як вид архітектонічної творчості що зумовлений індивідуальними потребами дитини у формотворенні. Відтак – це дитяче художнє проектування особистісно цінних форм, зумовлених розвивальними середовищами типу: людина і природа (ландшафтний дизайн), людина і техніка (промислово-індустріальний дизайн), людина-людина (дизайн костюма), людина-художні образи (дизайн інтер'єрів), людина і знакові системи (графічний дизайн).

Мета дослідження полягає в аналізі виховних властивостей етнодизайну як інноваційної форми розвитку традиційного декоративно-прикладного мистецтва та дієвого засобу естетичного виховання особистості.

Виклад основного матеріалу.

Сучасний етап життя України характеризується політичними, економічними, духовними змінами. Соціальне оновлення суспільства передбачає активізацію духовного потенціалу народу, який реалізується в естетичній культурі.

Важко переоцінити значення наочного середовища у формуванні естетичної свідомості особистості, адже перші враження, які людина отримує ще в ранньому віці, виходять не з природи, а з «другої природи», штучної, створеної самою людиною, яка оточує її у власному будинку, кімнаті, серед речей, створених нею, або ж спеціально для неї. Сприйняття доцільності, зручності, злагожденості, симетричності, гармонійності, інформативності, і тому подібних якостей речей і лежить в основі формування естетичного ставлення до речей, бо викликає широкий спектр позитивних емоцій від самого споглядання. Адже природа починає естетично сприйматися людиною набагато пізніше, ніж речі.

Чи реалізуються ці принципи в педагогічній практиці сучасної школи? Теоретики визначають задачі правильно і досить конкретно, а на практиці... Ось, наприклад, слова В. Ліпатова: «Вчительська! Хто не знає цих кімнат в школах. У них зазвичай стоїть декілька обідраних фанерних шаф, завалених зверху зношеними географічними картами, старими класними журналами, зошитами, розмочаленими підручниками і різнокаліберними, сірими від пилу глобусами...»[3, с. 38]. На превеликий жаль, цими словами можна описати інтер'єр і багатьох сучасних шкільних приміщень.

Не може бути, очевидно, ефективною будь-яка робота з естетичного виховання, якщо вчителі в шкільному побуті демонструють учням подібні приклади ставлення до речей, до своїх «знарядь праці»...

Повсякденне життя людини проходить серед речей, які обслуговують її відносини у всіх сферах існування. Цей «світ речей» охоплює нас, так би мовити, концентричним оточенням: найближче до людини – одяг і різноманітні прикраси; далі розташовуються побутові речі – предмети посуду, необхідні для харчування, інше приладдя, використовуване в інших побутових процесах – домашніх справах, іграх, культурних заходах і т.п. (телевізор, комп'ютер, пральна машина або домашні інструменти і т.д. і т.п.);

продовжують перелік оточуючих людину речей – меблі, інтер'єри приміщень, призначених для життя людини, і завершується композицією зовнішнього простору вулиці, площі, міста; у цьому полягають ще два наочні центри, одне з яких охоплює так звану «архітектуру малих форм» – всілякі споруди, супроводжуючі життя людини на вулиці (урни, кіоски, освітлювальні стовпи, рекламні щити, вивіски і т. п.), а інше – засоби пересування, за допомогою яких людина переміщується в межах міста, країни – автомобілі і трамваї, наземні і підземні потяги, літаки і кораблі. Все це, за правильно організованих педагогічних умов, можна, і на нашу думку, необхідно використовувати як засоби естетичного виховання.

Можливості духовної дії «світу речей» на людей, що знаходяться в ньому, не зводяться лише до здатності радувати людину, а проявляються набагато складніше. Ми маємо на увазі здатність «натхненних речей» створювати особливий психологічний клімат, необхідний в кожній конкретній життєвій ситуації і сприяти органічному, легкому і радісному виконанню людиною всіх практичних справ в оточенні за допомогою цих речей. У одних випадках наочна обстановка повинна пробуджувати у людей, що знаходяться в ній, відчуття урочистості, значності, піднесення, а в інших – відчуття інтимності, ліричності, затишку; у одних випадках вона повинна душевно налаштувати людину до відпочинку і веселості, в інших – до зосереджених занять тією або іншою справою; у одних випадках вона допомагає людині залишитися наодинці з самим собою і віддатися роздуму, в інших – закликає її до спілкування з іншими людьми, до застільного торжества, до ділового обговорення, до колективного сприйняття вистави або концерту. Наочна обстановка побуту здатна вирішувати такі психологічні задачі, бо зусиллями дизайнерів у ній створюється образ того або іншого життєвого процесу, для організації якого вона призначена. Саме так, уособлюючи красу, витонченість, часом величність, часом елегантність,

тобто володіючи певними естетичними властивостями, вона здатна налаштувати душі людей на потрібний в даній ситуації емоційний лад. Тим самим, стаючи носієм духовних значень, цінностей і породжуючи у людині відчуття задоволення, радості, душевного резонансу, вона активізує її загальне світосприйняття і одночасно впливає на її поведінку. В цьому можна легко переконатися, звернувшись до власного життєвого досвіду. Обмежимося трьома простими прикладами.

Кожному рівнянину та гостям міста доводилося дивуватися з незвичайної чистоти підземного центру по вулиці Соборній, що досягається без жодних загрозливих написів і штрафів. Це пояснюється тим, що урочиста краса надає дисциплінуючу дію на перехожих, примушуючи їх поводитися відповідним чином, на відміну, наприклад, від того, як багато хто з них поводить на непривабливих, закопчених, брудних підземних переходах. Інший приклад – поведінка людини за святковим столом, накритим гарною скатертиною, красиво сервірованим, прикрашеним квітами, і її ж поведінка в іншому закладі. Третій приклад – вплив красивого одягу, що приносить задоволення людині, яка його носить, на її поведінку, манери, навіть ходу.

Так з'ясовується, що краса речей, оточуючих нас в повсякденному житті, безпосередньо і сильно впливає на наше самопочуття, настрій, підвищує життєвий тонус, психологічно направляє, оптимізує наші дії. Коли людина з раннього дитинства оточена в побуті красивою обстановкою, коли всі оточуючі її речі володіють необхідними естетичними достоїнствами (це не означає, що вони повинні бути дорогими і рідкісними – навпаки, справжня краса дуже часто буває властива найпростішим, дешевим речам, зробленим із звичайних матеріалів, а дороге і екстравагантне так само часто відповідає помилковим, збоченим, вульгарним уявленням про красу), тоді дитина привчається, з одного боку, цінувати речі, а з ними разом – вкладені в них людську творчу діяльність, з другого ж боку, вона залучається до культури

поведінки, що відповідає рівню культури виготовлення цих речей. Так формуються гармонійні відносини між людиною і наочним світом, які є однією з найважливіших ознак естетичної культури побуту і до створення яких батьки повинні прагнути, відповідним чином організовуючи наочне середовище життя своїх дітей, починаючи з самого раннього їх віку.

Все сказане відноситься повною мірою і до наочної організації шкільного побуту. Зрозуміло, характер речей тут повинен бути іншим, ніж в домашній обстановці. Справедливо зазначає Н. Дьоміна: «В архітектурній побудові інтер'єрів, і в прикрасах стін класів і коридорів, і в стилі меблів, і в шкільному начинні емоційно-естетична спрямованість повинна, мабуть, поєднувати інтимність і строгість, відчуття затишку з атмосферою ділового робочого життя»[1]. Тому планування шкільних будівель, їх оформлення і проектування для них меблів і навчальних посібників є спеціальною задачею дизайнерів, і чим точніше розв'язується ця задача, тим органічніше і гармонійніше відчувають себе діти в школі, тим ефективніше здійснюється формування їх естетичної свідомості. В Україні, зокрема і на Рівненщині, є чимало прикладів високої естетичної культури будівництва і оформлення шкіл (Балашівська школа-ліцей, Любомирський аграрний ліцей та ін.) і не дивно, що це питання є актуальним для нашої молоді держави.

Описана нами здатність речей не лише задовільняти утилітарно-практичні потреби людини, але і надавати їй певних духовно-психологічних імпульсів, пояснює прагнення людей піддавати цілеспрямованій естетичній обробці не тільки зовнішнє середовище, але і власний вигляд. Бо точно так, як і всі інші речі, одяг має не тільки утилітарне значення, але і художньо-образне і естетичне – він образно «представляє» людину (пригадаємо прислів'я «За одягом зустрічають...»), розкриває її характер, смаки, самооцінку, іноді професію, соціальне становище; мало того – одяг допомагає органічному психологічному «входженню» людини в ситуацію

(скажімо, темний строгий одяг учасників траурної церемонії, фрак диригента оркестру, парадний мундир військовослужбовця, скромний і строго функціональний спецодяг лікаря, електрика, стюардеси). Нарешті, краса, витонченість, елегантність одягу викликають відчуття естетичного задоволення і у того, хто його носить, і у тих, з ким ця людина спілкується. Все це, разом узяте, визначає культурно-естетичний потенціал одягу, примушує визнати його велику роль у формуванні естетичної культури починаючи з раннього дитинства.

При вивченні сучасного стану проблеми у виховній практиці, ми переконалися, що потрібно враховувати і вплив такого сильно діючого соціально-психологічного і естетичного механізму, як мода. Не дивно, що діти теж чутливі до заклику моди, і естетичне виховання мусить вміло використовувати позитивні моменти, укладені в моді, і паралізувати негативні.

Специфічна проблема, що постає тут перед школою, – проблема форменого одягу. Шкільна форма, коли вона добре змодельована, має власний естетичний потенціал, і вчителі повинні прагнути виявити його, допомогти відчутти його учням, пробуджувати естетичне ставлення до форменого одягу. Але якщо шкільна форма, як і всяка інша, ставить акцент на тому, що об'єднує велику групу людей і одночасно відрізняє її від інших соціальних груп, то неформений, приватний одяг, навіть якщо він відповідає нормативам моди, може і повинен акцентувати індивідуально-неповторне в людині, виражати її особистий смак і ідеали, його самосвідомість і самооцінку. При цьому кожна людина (особливо дівчата, що опановують уміння шити, вишивати, в'язати) здатна індивідуалізувати своє вбрання власними зусиллями, і самодіяльність дітей в цьому напрямі слід всемірно заохочувати і тактовно направляти.

Прагнення до максимального естетичного вираження призводить до

того, що людина піддає естетичній «обробці» власне тіло, бажаючи усунути або хоча б пом'якшити якісь його недоліки, сподіваючись підсилити наявні естетичні переваги і часом намагаючись знайти такі, яких вона від природи взагалі позбавлена. Цій меті слугує догляд за зачіскою, косметика, фітнес, шейпінг і деякі галузі медицини, які володіють засобами виправлення природних дефектів у будові людського тіла. Потрібно відзначити, що використання всіх цих засобів опосередковане соціальною структурою суспільства і особливостями його свідомості: у далекому минулому хірургія служила часом спотворюванню, а не естетизації людини (пригадаємо хоча б широко поширений у минулому спосіб деформації жіночої фігури за допомогою корсетів). У наш час надмірне, грубе використання косметичних засобів теж не красить людину. Проте робота людини над власним естетично значущим виглядом не обмежується цим, вона призводить і до використання різноманітних прикрас – намист, сережок, браслетів, обручок, брошок і т.п. Ця практика сягає своїм корінням в «сиву давнину», коли подібні прикраси мали релігійно-магічне значення, виступаючи як амулети, талісмани, обереги, або ж служили знаками приналежності людини до певного роду і племені, або ж були знаком її соціального становища (шамана, вождя, жерця, монарха, гетьмана, посла і т. п.), або свідоцтвом особистих заслуг (ордени, значки і т. п.). Естетичне значення прикрас було в цих випадках вторинним, попутним, згодом же, коли велика їх частина втратила свої початкові, культові, семіотичні (знакові) функції, вони зберігалися в ужитку найчастіше тільки як об'єкти естетичного призначення – як прикраси в прямому значенні цього слова.

Характер прикрас, їх композиція, матеріали, форма, рівно як і міра їх використання соціально обумовлені і завжди мають конкретний соціально-психологічний сенс. Проте власне естетичне значення прикрас, яке в нашій культурі поступово очищається від всіх нашарувань, полягає у тому, що вони

підвищують загальну естетичну дію зовнішнього вигляду людини.

Естетичне оформлення власного тіла починається із зачіски, у чоловіків розповсюджується на носіння вусів і борід, у жінок – на вживання різних косметичних засобів і манікюру; воно використовує прикраси, що мають утилітарне призначення (браслет для годинника, оправа окулярів) або символічне (обручка), і «чисті» прикраси, що мають один тільки декоративний сенс.

Аналізуючи вищесказане, дійшли висновку, що тяга до прикрашення себе і свого оточення є і у дітей різного віку, і тому безглуздо перешкоджати прагненню хлопців і дівчат підвищувати свій естетичний потенціал за допомогою всіх доступних їм засобів дизайну. Завдання батьків, вчителів, вихователів полягає в тому, щоб формуванням хорошого смаку, розвитком справжнього естетичного відношення до прикрас направляти це прагнення у вірне русло.

Особистість людини формується в особливій атмосфері радості творення власного буття. Зрозуміло, що нав'язати авторитарно цю повсякденну радість буття, радість єднання із світом людей неможливо. Можна тільки допомогти дитині відшукати той необхідний резонанс душі, який і є основним чинником творення неповторної особистості. А для цього важливо постійно активізувати всі три сфери духовного життя дитини (емоційну, інтелектуальну, вольову), прагнути забезпечувати органічну єдність думки, почуття, дії. Системотворчим компонентом сукупності дидактичних умов поступово має стати не стільки зміст словесний (вербальний), скільки предметно виражений. Найважливішим дидактичним компонентом для розвитку уяви, фантазії має бути художньо-розвивальне, предметно-стимулююче середовище, яке забезпечить формування сенсомоторної цілісності учнів. У природному або рукотворному довір'ї з'являється ситуація вибору особистісно ціннісного змісту навчання. Але ж

предметно-розвивальне докiлля значно ефективнiше, якщо воно задумується, проектується в зображеннях i оформляється виробами самих же дiтей. Закономiрностi предметного формотворення вiдображено у етнодизайнi, що й сприятиме їх естетичному вихованню.

Висновок. Отже, естетичне виховання особистостi вимагає створення сукупностi предметно-розвивальних середовищ, як важливої зовнiшньої педагогiчної умови. Підготовка зовнiшнього iнформаційно-педагогiчного середовища, сприятливого для естетичного виховання особистостi, має вiдповiдати потребам внутрiшнього iнформаційно-особистiсного середовища. Вiдзначимо можливiсть i необхіднiсть включення естетичного аспекту етнодизайну в цiлеспрямовану педагогiчну дiяльнiсть вчителiв, незалежно вiд того, чого вони навчають: рiдної мови, читання, математики або фiзкультури, природознавства чи музики, образотворчого мистецтва або технологiй. Кожна галузь знань i кожна сфера практичних умiнь володiє власним естетичним потенцiалом, який може i повинен розкритися дiтям для того, щоб засвоєння цих знань i умiнь стало для них радiсним саме по собi як процес успiшної самодiяльностi, як спiсiб прояву власних творчих сил.

На нашу думку, процес екологiчного синтезу особистостi з природним i етнiчним докiллям набуде конструктивностi, якщо у педагогiчнiй дiяльностi вiдбуватиметься iнтеграцiя iнтелектуальної, художньої i технiчної творчостi. Зазначене положення вимагає актуалiзацiї теорiї i практики етнодизайну в освiтньому процесi.

Список використаної лiтератури:

1. Демина Л. М. По законам красоты: Эстетика труда : кн. для уч-ся ст. кл. / Л. М. Демина. – М. : Просвещение, 1990. – 204 с.

2. Ірклієнко В. С. Формування естетичної культури молодших школярів у побуті : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В. С. Ірклієнко . – К., 1993. – 145 с.
3. Липатов В. Повесть без названия, сюжета и конца / В. Липатов // Новый мир. – 1978. – № 4. – С. 38.
4. Малиновская Л. П. Вопросы формирования дизайнерского мышления на уроках изобразительного искусства в начальных классах: постановка проблемы и поиск путей ее разрешения / Л. П. Малиновская. – Т., 1993. – 181 с.
5. Нестеренко О. И. Краткая энциклопедия дизайна / О. И. Нестеренко. – М. : Искусство, 1994. – 205 с.
6. Панасюк С. Л. Формування культури побуту молодших школярів у системі естетичного виховання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / С. Л. Панасюк ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 227 с.
7. Руденченко А.А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах : дис. ... доктора. пед. наук : 13.00.02 / А. А. Руденченко – К., 2017. – 427 с.
8. Сніжко В. Етнодизайн як українська світоглядна структура. – Кн. 2 / В. Сніжко ; редкол. : М. І. Степаненко та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2012. – 429 с.
9. Тищенко В. П. Початкова дизайн-освіта: теорія і практика формування конструктивних умінь особистості : монографія / В. П. Тищенко. – К. : Пед. думка, 2007. – 381 с.
10. Эстетическое воспитание младших школьников на уроках трудового обучения средствами художественного конструирования / сост. Г. П. Калинина. – Свердловск, 1984. – 157 с.
11. Niethammer L. Kollektive Identität. Heimliche Quellen einer unheimlichen Konjunktur / L. Niethammer. – Reinbek bei Hamburg, 2000. – S. 224-313.

В статье подчеркивается влияние предметной среды на формирование подрастающей личности. Утверждается, что гармоничная окружающая среда создает особые условия для развития полноценной личности, формирования социально-эстетических отношений, эстетической культуры, системы отношений к искусству, художественного творчества, а также трудовой деятельности. А этнодизайн, участие детей в разработке «мира вещей» с учетом национальных традиций создают особые условия для удовлетворения интересов, потребностей подрастающей личности, формирования ее познавательных способностей, поэтому их необходимо использовать с целью усовершенствования воспитательной системы.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, творческая деятельность, предметная среда, искусство этнодизайна, дизайн-деятельность.

The article emphasizes the influence of the subject environment on the formation of a growing personality. It is argued that the harmonious environment creates special conditions for the development of a full-fledged personality, the formation of socio-aesthetic relations, aesthetic culture, a system of relations with art, artistic creativity, as well as labor activity. And ethnic design, the participation of children in the development of the "world of things", taking into account national traditions, creates special conditions for satisfying the interests, needs of the growing person, the formation of her cognitive abilities, needs that need to be used to improve the educational system.

Key words: aesthetic education, creative activity, subject environment, art of ethnodizayna, design-activity.

**Мистецький простір України:
історія і виклики сучасності**
Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

ЗБІРНИК

Упорядники

Сташук О.А.

Крайлюк Л.В.

Відповідальність за достовірність інформації несе автор.
Думка редакції може не збігатись з думкою автора.